

บทที่ 3

กฎหมายกับมาตรการในการกำกับดูแลระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย

กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยมีอยู่ 4 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2521 พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 และฉบับแก้ไข ปี พ.ศ. 2551 กฎหมายที่บัญญัติให้เลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยน คือ พระราชบัญญัติเงินตรา กฎหมายที่คอยควบคุมการเคลื่อนย้ายเงิน คือ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน โดยกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวมีหน่วยงานที่เป็นธนาคารกลางของประเทศ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งในส่วนของพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยนี้ ภายหลังจากที่ประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ได้มีการแก้ไขในปี พ.ศ. 2551 ส่วนกฎหมายทั้งสองฉบับข้างต้นไม่ได้มีการแก้ไขแต่อย่างใด

3.1 การเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2540 ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2521

การเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยนั้น จะมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติเงินตรา โดยขั้นตอนและกระบวนการมีรายละเอียดดังที่จะกล่าวต่อไป

3.1.1 พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2521 ช่วงปี พ.ศ. 2533 ถึงปีพ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติเงินตรา เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย กฎหมายฉบับนี้ยกเว้น พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 เพื่อให้สอดคล้องกับการรับกฎเกณฑ์ของกองทุนการเงินฯ ที่ประเทศไทยเป็นภาคสมาชิกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาท

พระราชบัญญัติเงินตรามีการตราใช้ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2471 โดยตั้งแต่เริ่มแรกที่มีการตราขึ้น พระราชบัญญัตินี้ประเทศไทยยังคงใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเทียบกับระบบมาตราทองคำอยู่ จึงมิได้มีการกำหนดในเรื่องขั้นตอน หรือวิธีการในการที่ประเทศจะเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนแต่อย่างใดเมื่อประเทศเข้าเป็นสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศแล้ว พันธะที่ต้องดำเนินการตามที่ได้ตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศก็ต้องมีการปรับกฎหมาย และเปลี่ยนวิธีการให้สอดคล้องกับที่ได้ตกลงไว้ ซึ่งในเรื่องของการกำหนดให้เลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนประเทศไทยมีการกำหนดที่เห็นได้อย่างชัดเจน ดังนี้

" ค่าเสมอภาคของบาทได้แก่ค่าของบาทที่กำหนดโดยเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินหรือเทียบกับเงินตราสกุลอื่น หรือเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินตราสกุลอื่นหลายสกุลรวมกันรวมกัน หรือเทียบกับหน่วยเทียบอื่นที่กองทุนการเงินกำหนดขึ้น การกำหนดค่าเสมอภาคของบาท ดังกล่าวให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุสมควร รัฐมนตรีอาจประกาศให้ระงับใช้ค่าเสมอภาคของบาทชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน โดยจะประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดตามที่เห็นสมควรในระหว่างนั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ไม่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย"¹

ดังจะเห็นได้ว่าในวรรคที่ 2 และวรรคที่ 3 ได้มีการกล่าวถึงประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่เหมาะสม โดยมีการเงื่อนไขว่าการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดนั้นต้องเป็นการแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งพระราชบัญญัติเงินตราจากเดิมก็ด้วยเหตุผลที่ต้องมีการแก้ไขก็คือ ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งรวมถึงประเทศไทย ได้ตกลงให้ดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้นใหม่ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์แก่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรดาประเทศที่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นชอบและดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศให้สอดคล้องตามที่ได้ตกลงนั้น และก็เพื่อป้องกันมิให้กระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจและฐานทางการเงินของประเทศ²

ประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบอัตราคงที่ คือแบบตะกร้าเงินมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2540 โดยภาระหน้าที่ในการนำเสนอข้อแนะนำถึงระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละช่วงเวลานั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นธนาคารกลางของประเทศจะเป็นผู้มีหน้าที่นำเสนอ ซึ่งในปี พ.ศ.2527 ดังกล่าว มีการปรับตัวของเงินดอลลาร์สูงขึ้นทำให้มีผลต่อค่าของเงินบาท ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่าระบบอัตราแลกเปลี่ยนเดิมที่ประเทศไทยผูกค่าเงินบาทไว้กับสกุลเงินดอลลาร์

¹ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2521

² หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2521

ส.ร.อ. เพียงสกุลเดียวน่าจะไม่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้มีนำเสนอผูกค้ำเงินบาทไว้กับสกุลเงินของประเทศคู่ค้าที่สำคัญ 5 สกุล แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสมัยนั้นได้พิจารณาแล้ว มีการประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 ทั้งนี้ นายสมหมาย หุนตระกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและนายกำจร สติรกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยพร้อมคณะในสมัยนั้น ได้มีการแถลงข่าว เรื่อง การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค้ำเงินบาท ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2557

หากนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 ที่ประเทศไทยได้ประกาศรับพันธะข้อ 8 ตามข้อตกลงของกองทุนการเงินฯ ส่งผลให้มีการเปิดเสรีทางการเงินภายในประเทศ มีการแข่งขันกันอย่างเสรี แต่ประเทศไทยยังคงตรึงอัตราแลกเปลี่ยนไว้อย่างคงที่เพื่อให้เป็นที่มั่นใจของนักลงทุน แต่สภาวะมีเงินทุนระยะสั้นไหลเข้าออกอย่างมาก สภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้นจึงจัดเป็นช่วงที่ร้อนแรง แนวความคิดที่จะเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยน หรือมาตรการตั้งรับกับภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้น ยังไม่มีแนวความคิดที่จะเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนอย่างชัดเจน โดยผู้บริหารระดับสูงของธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการชี้แจงต่อรัฐมนตรีกระทรวงการคลังที่จะดำเนินการ และกำหนดระดับความเร่งด่วนก่อนหลัง โดยจะเห็นได้จากมาตรการเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นมาตรการสุดท้าย

ดังนั้น พระราชบัญญัติเงินตราจึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อให้มีการเลือก ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ โดยการทำหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการนำเสนอระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของต่อคณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อประกาศให้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำเสนอ นั้นใช้เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศต่อไป

3.1.2 การเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2521 ในช่วงปี พ.ศ. 2540 ถึงปัจจุบัน

ในช่วงที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจจากการที่เริ่มเปิดเสรีทางการเงินเมื่อปี 2533 จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดปี พ.ศ. 2521 ยังคงใช้บังคับอยู่เช่นเดิม กล่าวคือ การเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะเป็นผู้ประกาศ โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้เสนอแนะ

ถึงระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลาของประเทศ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น คือนายทะนง พิทยะได้รับโปรดเกล้าฯ เข้าดำรงตำแหน่ง เมื่อวันที่ 25-26 มิถุนายน 2540 มีการประชุมซึ่งในการประชุมมีฝ่ายธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าร่วมด้วย คือ นายเริงชัย และนายชัยวัฒน์ เข้าร่วมอยู่ในการประชุมด้วย นายทง ได้ขอให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานถึงสถานะของเงินสำรองสุทธิ ครั้นเมื่อนายทงทราบถึงถึงสถานะดังกล่าวก็ได้มีการตัดสินใจทันทีว่าจะต้องมีการเปลี่ยนนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน แต่นายเริงชัยได้ตอบกลับว่าจะต้องไปปรึกษากับเจ้าหน้าที่ที่ดูแล และมีความเชี่ยวชาญก่อน ต่อมาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2540 นายเริงชัยก็ได้แจ้งให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ทราบว่าจำเป็นต้องมีการการเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นระบบ managed float (ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ) โดยเร็ว โดยเสนอให้เปลี่ยนทันที เมื่อปิดงวดบัญชีในวันที่ 30 มิถุนายน 2540 ซึ่งสาเหตุจากการที่ต้องมีการเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้นเป็นเพราะว่ามีการปกป้องค่าเงินบาทจนสูญเสียเงินทุนสำรองระหว่างประเทศไปเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากการไม่มีนโยบายเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดค่าเงินบาทมีมูลค่าสูงกว่าค่าเงินที่แท้จริง ส่งผลให้นักลงทุนขาดความเชื่อถือในนโยบายทางการเงิน ซึ่งเงินทุนที่เข้ามาลงทุนภายในประเทศเป็นเงินทุนระยะสั้นเสียส่วนใหญ่ เมื่อค่าเงินบาทไม่สะท้อนมูลค่าที่แท้จริง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงต้องเข้าปกป้องค่าเงินบาทเมื่อมีถูกโจมตีค่าเงิน ซึ่งในการเข้าปกป้องค่าเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นจะใช้เงินทุนสำรองระหว่างประเทศในการเข้าทำธุรกรรม swap เมื่อต้องปกป้องค่าเงินจากนักโจมตีเป็นระยะจนสูญเสียเงินทุนสำรองเกินกว่าจำนวนที่จะคงไว้เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ ประกอบกับนักลงทุนต่างประเทศที่ปล่อยเงินลงทุนระยะสั้นขาดความเชื่อมั่นในนโยบายทางการเงิน งดการจ่ายเงินและเรียกให้ชำระเงินทั้งหมด ภาคเอกชนที่พึ่งพาเงินทุนระยะสั้นจากต่างประเทศดังกล่าวก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน

ในการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2540 นั้น ประเทศไทยยังคงดำเนินการตามบทบัญญัติของมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2521 เช่นเดิม กล่าวคือ ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยนายเริงชัย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยในเวลานั้นได้เสนอระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมชี้แจงเหตุผล โดยต้องมีการเปลี่ยนโดยทันที ขั้นตอนและการดำเนินการคงเป็นไปตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตราเช่นเดิม

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ถึงกระบวนการในการที่จะเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยน ขั้นตอนยังคงเป็นการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะประกาศให้ประเทศใช้ระบบ

อัตราแลกเปลี่ยนแบบไดนั้น ผู้เสนอแนะให้ความเห็น ยังคงเป็นหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่จะต้องเป็นผู้วิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่จะใช้ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำเสนอถึงระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และได้มีการประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวแทนระบบเดิมเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 จากกระบวนการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าขั้นตอนและวิธีการในการที่ประเทศไทยจะเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศเป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา 8 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2521 ที่บัญญัติไว้ให้รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

3.2 มาตรการในการกำกับดูแลระบบอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่งประเทศไทย

การเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยกฎหมายที่ให้อำนาจในการดำเนินการดังกล่าวคือ พระราชบัญญัติเงินตรา ส่วนหน่วยงานที่จะเป็นดำเนินงานวิเคราะห์ และเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อประกาศระบบอัตราแลกเปลี่ยนตามเสนอนั้น คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นธนาคารกลางของประเทศไทย

3.2.1 มาตรการในการกำกับดูแลระบบอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 ช่วงปี พ.ศ. 2533-2540

ความตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.2521 เป็นกฎหมายที่ระบุให้เลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แต่เมื่อมีการเลือกระบบอัตราแลกเปลี่ยนแล้ว ต้องมีนโยบายที่สอดคล้อง และการกำกับดูแลระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้มีประสิทธิภาพภายใต้สภาวะเศรษฐกิจของประเทศ มาตรการดังกล่าวนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ออกนโยบาย โดยมีคณะทำงานตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนี้

“ให้คณะกรรมการ อันประกอบด้วยผู้ว่าการ รองผู้ว่าการ และกรรมการอีกไม่น้อยกว่าห้าราย เป็นผู้ควบคุมและดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทย

ให้ผู้ว่าการและรองผู้ว่าการ เป็นประธานและรองประธานแห่งคณะกรรมการโดยตำแหน่งตามลำดับ”³

³ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485

นอกจากนี้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนยังเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่กำกับดูแลอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันซึ่งเป็นไปตาม พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกิดจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ.2498 ดังนี้

คณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ประกอบไปด้วย⁴

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ (ในสมัยนั้น)
4. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
5. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้รักษาการแทน

โดยให้คณะกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบนโยบายและควบคุมการดำเนินการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งขึ้น

คณะกรรมการของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าร่วมอยู่ด้วย ดังนั้นจึงเป็นการดำเนินการควบคู่กันไปทั้งกับธนาคารแห่งประเทศไทย กับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่จะมีมาตรการที่คอยควบคุม กำกับดูแลระบบอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งตลอดเวลาที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย จะประกาศอัตราแลกเปลี่ยนทุกเช้า ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงในการกำหนดนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน และเนื่องจากนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเรื่องที่ต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่ซับซ้อน

ในทางปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการแบ่งสายงานโดยแต่เดิมก่อน

ปลายปี 2539 จุดศูนย์กลางในระบบเดิมนั้น ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและสัมผัสตลาดเงิน ซึ่งในยามปกติแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทย และทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจะทำการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และจะใช้เป็นจุดที่ปกป้องค่าเงินบาทเมื่อ

⁴ มาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ.2498

ถูกโจมตี⁵ ซึ่งตลอดเวลาที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย จะประกาศอัตราแลกเปลี่ยนทุกเช้า ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงในการกำหนดนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน และเนื่องจากนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเรื่องที่ต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่ซับซ้อน ในช่วงปี 2539-2540 ฝ่ายวิชาการจะอยู่ในสายงานเดียวกันกับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนมาโดยตลอด แต่ลักษณะพิเศษสำหรับเหตุการณ์ในปี 2539-2540 ก็คือบทบาทในการปกป้องค่าเงินบาทหาได้เป็นทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนไม่ แต่กลับกลายเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายธนาคาร⁶ สายที่งานที่ปกติมีบทบาทสูงและมีเครื่องมือและความรู้ในนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนนั้นคือ สายวิชาการกับสายงานที่ได้รับหน้าที่เป็นผู้ใช้เงินทุนสำรองปกป้องค่าเงินบาท คือสายปฏิบัติการ อยู่คนละสายงานกัน อธิบายได้ว่า ส่วนงานที่เป็นฝ่ายกำหนด "ราคา" คืออัตราแลกเปลี่ยน กับ อีกฝ่ายงานหนึ่ง เป็นสายงานที่ทำการค้าขายและดูแลทรัพย์สินเพื่อรักษาราคาดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ทั้งสองสายนี้จะมาบรรจบกันตรงที่ตัวผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้เดียวที่คุมสายงานทั้งสองฝ่าย⁷

อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ นโยบายการเงินในช่วงที่ประเทศไทย เปิดเสรีทางการเงิน ถือเป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่ต้องสอดคล้องไปกับระบบอัตราแลกเปลี่ยน และสภาพเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้นของประเทศ ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งดำรงตำแหน่งโดยนายเริงชัย มระระกานนท์ ในขณะนั้นได้ชี้แจงถึงมาตรการกำหนดระดับความเร่งด่วนก่อนหลัง ดังนี้⁸

1. ดำเนินนโยบายการเงินและการคลังอย่างเข้มงวดต่อเนื่อง
2. เร่งแก้ไขปัญหาสินเชื่อ และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
3. เร่งมาตรการในการแก้ไขปัญหาและสร้างความเชื่อมั่นของระบบสถาบันการเงิน
4. เปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน

⁵ คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.), รายงานผลการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจ (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะฯ, 2541) หน้า 60

⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 61-63

⁷ เรื่องเดียวกัน หน้า 44

⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า 44

สำหรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนนั้น หมายถึงการขยาย band ให้อัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงได้มากขึ้น หรือให้มีความยืดหยุ่นขึ้น⁹ ในการบริหารงานของ ธนาคารแห่งประเทศไทยในยุคนั้น มีคณะกรรมการนโยบายทางการเงินที่คอยทำหน้าที่ควบคุม เรื่องกำหนดนโยบายทางการเงิน แต่อำนาจตัดสินใจยังคงอยู่ภายใต้ผู้ว่าการคนเดียว หากมองทั้ง สี่มาตรการดังกล่าวแล้วก็จะเห็นได้ว่า แนวความคิดที่จะเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนนั้นเป็น มาตรการสุดท้ายที่ผู้ว่าการเห็นว่าควรจะดำเนินการ แม้ในช่วงเวลานั้นจะมีการตั้งนักวิชาการทั้งใน และผู้เชี่ยวชาญของกองทุนการเงินฯ ได้มีการให้ความเห็นถึงระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ตึงเกินไปก็ ตาม

3.2.2 มาตรการในการกำกับดูแลระบบอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485 หลังเกิดวิกฤต(2540-2543)

หลังจากที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 แล้ว ประเทศไทยได้มีการขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากกองทุนการเงิน ระหว่างประเทศ โดยทางกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้อนุมัติโครงการจูงเงินกู้ล่วงหน้าเป็น วงเงินจำนวน 2,900 ล้านดอลลาร์ หรือเทียบเท่าประมาณ 4,000 บาท ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็น ปริมาณของ Stand-by credit ในครั้งนี้เท่ากับร้อยละ 505 ของปริมาณโควตา ในสิทธิการถอนเงิน พิเศษของไทยในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ สามารถสนองตอบต่อประเทศที่เผชิญกับ วิกฤตการณ์การเงินจากภายนอกและร้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินฯ โดยมีโปรแกรม การปรับตัวด้านเศรษฐกิจอย่างเข้มงวด เป็นระยะเวลาตลอดโครงการ 34 เดือน ซึ่งเมื่อประเทศ ไทยได้เข้าสู่โครงการแล้ว ได้มีการจัดระบบเพื่อกำหนดเป้าหมายทางการเงิน โดยการกำหนด นโยบายทางการเงินอิงกับกรอบการจัดทำโปรแกรมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ โดย มาตรการทางนโยบายการเงิน ยังคงต้องดำเนินการอย่างเข้มงวดในระยะหนึ่ง โดยได้รับการ สนับสนุนสภาพคล่อง จากกองทุนฟื้นฟูสถาบันการเงิน หรือธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะให้ เฉพาะสถาบันการเงินที่ได้รับการกำกับ และสถาบันที่ดูแลด้านเงินฝาก หรือเป็นแกนในการ รวมกิจการเพื่อสร้างความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินส่วนระดับอัตราดอกเบี้ยคงปล่อยให้ลดลง ได้ ซึ่งในส่วนมาตรการทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตจำนง มี ดังนี้

⁹คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.), รายงานผลการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจ (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการศึกษาและ เสนอแนะฯ, 2541) หน้า106

ในส่วนมาตรการทางการเงินนั้นในหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ 3 ได้มีการผ่อนคลายเป็นความยืดหยุ่นมากขึ้น คือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพและแข็งตัวขึ้น ทางการสามารถปรับอัตราดอกเบี้ยลงได้ อีกทั้งยังให้มีการจัดสรรสินเชื่ออย่างเพียงพอแก่ธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจส่งออก¹⁰

สำหรับหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ 7 ออกมาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2542 ได้วางมาตรการเรื่องนโยบายการเงิน ให้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยมาเป็นลำดับทั้งนี้เพราะค่าเงินบาทมีเสถียรภาพอย่างต่อเนื่องเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังมีช่องว่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากยังอยู่ในระดับสูงเกินไป อันเนื่องจากสถาบันการเงินยังมีภาระหนี้สินอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้การปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทำได้ช้ากว่าการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก¹¹

ในหนังสือแสดงเจตจำนงฉบับที่ 8 นโยบายการเงินและนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนรัฐบาลได้ผ่อนคลายนโยบายการเงินจนทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินอยู่ในระดับต่ำที่สุดในรอบทศวรรษ ส่งผลให้โครงสร้างของดอกเบี้ยโดยรวมปรับตัวลดลงตามกลไกตลาดซึ่งจะส่งผลไปยังภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนโดยรวมด้วยเช่นกัน¹²

มาตรการดังกล่าวมาแล้วนั้น เป็นมาตรการด้านนโยบายทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่ใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับโครงการจูงเงินกู้ล่วงหน้า (Stand-by Arrangement) ที่วางไว้ตามหนังสือแสดงเจตจำนงทั้ง 8 ฉบับ ในช่วงเวลาประเทศไทยได้ขอความช่วยเหลือทางการเงินกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ โดยนอกจากมาตรการดังกล่าวแล้วยังมีมาตรการทางการคลัง การดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ มาตรการด้านภาษีอากร เพื่อให้การแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจผ่านพ้นไปด้วยดี โดยประเทศไทยได้อยู่ภายใต้โครงการดังกล่าวของกองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2540 ถึงปี 2543

3.2.3 มาตรการในการกำกับดูแลระบบอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย หลังจากออกจากโปรแกรมกองทุนระหว่างประเทศจนถึงปัจจุบัน

¹⁰ ชาดูชัย บุณยวรรณ, มิติทางกฎหมายระหว่างประเทศของเงินบาทของกองทุนการเงินระหว่างประเทศศึกษากรณีประเทศไทย 2540-2543, หน้า 124

¹¹ อนุรักษ์ หวังทรัพย์, "LOI 6 กระตุ้นเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน", ดอกเบี้ย, 16 ฉบับที่ 211 (มกราคม 2542) : 56

¹² อนุรักษ์ หวังทรัพย์, "LOI-8สร้างภาพสวย เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวแล้ว", ดอกเบี้ย, 17 ฉบับที่ 220 (ตุลาคม 2542) : 84-89

ภายหลังจากที่ประเทศไทยหมดภาระจากโครงการขอความช่วยเหลือจาก กองทุนการเงินระหว่างประเทศแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการพิจารณาในเรื่องเป้าหมาย ทางการเงินใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากได้พิจารณาปัจจัยต่างๆ ในระบบการเงิน ทั้งในปัจจุบันและใน อนาคตแล้วเห็นว่า การใช้ปริมาณเงินซึ่งเป็นเป้าหมายจะมีประสิทธิผลน้อยกว่าการใช้เงินเพื่อเป็น เป้าหมาย เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ช่วง วิกฤตเศรษฐกิจเป็นต้นมาไม่มีเสถียรภาพ ดังนั้นเมื่อประเทศไทยออกจากโปรแกรมของกองทุน การเงินระหว่างประเทศแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน policy anchor ใหม่ คือ เป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) ซึ่งในการดำเนินนโยบายการเงินโดย กำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้อาศัยอำนาจของผู้ว่าราชการธนาคารแห่ง ประเทศไทย แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485

“¹³ให้ผู้ว่าการเป็นผู้จัดการของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจและหน้าที่ดูแล ให้การเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของธนาคาร”

แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการเงินชุดแรกขึ้นมาเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2543 โดยคณะกรรมการประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของธนาคารแห่งประเทศไทย รวม 7 ท่านด้วยกัน¹⁴

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการเงินขึ้นมาเพื่อให้มี หน้าที่กำหนดทิศทางนโยบายการเงินของประเทศ รักษาเสถียรภาพของระดับราคา ตลอดจน พัฒนากรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ¹⁵ ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละช่วงเวลาซึ่ง ในเวลานั้น พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยปี พ.ศ.2485 มิได้มีการระบุไว้ในเรื่องอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการที่ทำงานในด้านต่างๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างชัดเจน จนกระทั่งเมื่อปี 2551 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีเหตุผลในการ ประกาศใช้ คือ เป็นการสมควรปรับปรุงวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และโครงสร้างของธนาคารแห่ง ประเทศไทย เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินภารกิจอันพึงเป็นงานของธนาคารกลาง ในการดำรงไว้ ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน เสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและระบบชำระเงิน ตลอดจน สอดคล้องกับมาตรฐานสากลประกอบกับสมควรให้มีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการกำหนด

¹³ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2485

¹⁴ ธนาคารแห่งประเทศไทย, เป้าหมายของนโยบายการเงิน [ออนไลน์] 26 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Target/Pages/index.aspx

¹⁵ ธนาคารแห่งประเทศไทย, เป้าหมายของนโยบายการเงิน [ออนไลน์] 26 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Target/Pages/index.aspx

นโยบายการเงิน คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน และคณะกรรมการระบบการชำระเงิน เพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทยในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและระบบสถาบันการเงินที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในส่วนของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยให้มีความอิสระในการบริหารจัดการ บริหารจัดการกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทยและการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของธนาคาร และรวมถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลการ ดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทยให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความมี เสถียรภาพทางการเงินและระบบสถาบันการเงินที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหาย รุนแรงต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินเป็นส่วนรวม¹⁶

การดำเนินนโยบายการเงินได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับใหม่โดย ชัดเจน ถึงคณะกรรมการนโยบายการเงิน บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการเงิน ซึ่งแม้แต่เดิมจะได้มีคณะทำงานดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ก็ตามที่ แต่ก็มิได้มีระบุไว้ใน พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับเดิมอย่างชัดเจน จนกระทั่งได้มีการบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับปัจจุบัน ดังนี้

“¹⁷ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามมาตรา 8 ให้มีคณะกรรมการดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย เรียกโดยย่อว่า “ คณะกรรมการ ธปท” เพื่อควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งการบริหารของธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) คณะกรรมการนโยบายการเงินเพื่อกำหนดและติดตามการดำเนินการตาม นโยบายการเงินของประเทศ

(3)

(4)

¹⁶ นายเหตุท้ายพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551,ราชกิจจานุเบกษา 3 มีนาคม 2551 ,เล่ม 125 ตอนที่ 41

¹⁷ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551

คณะกรรมการนโยบายการเงินทำหน้าที่ในการกำหนดและติดตามการดำเนินการตามนโยบายการเงินของประเทศ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ได้แก่ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย รองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย¹⁸

โดยคณะกรรมการนโยบายการเงินจะกำหนดนโยบายการเงินที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพด้านราคา และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ รวมถึงการกำหนดแนวนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมกับนโยบายการเงิน โดยประมาณทุก 6 สัปดาห์(ปีละ 8 ครั้ง) คณะกรรมการนโยบายการเงินจะประชุมร่วมกันเพื่อประเมินภาวะเศรษฐกิจและการเงิน รวมทั้งปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่จะมีผลต่อแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อและการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพื่อพิจารณากำหนดแนวนโยบายการเงินที่เหมาะสม โดยกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการเงินไว้ดังนี้¹⁹

1. การกำหนดเป้าหมายของนโยบายการเงินของประเทศ
2. การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราภายใต้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา
3. การกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายที่คณะกรรมการการเงินได้กำหนด
4. การติดตามการดำเนินการของธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรการที่คณะกรรมการนโยบายการเงินกำหนดให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
5. การรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีทุก 6 เดือน
6. การจัดทำเป้าหมายของนโยบายการเงินของปีถัดไป

เมื่อมีการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี 2551 จึงมีการระบุดูแลคณะกรรมการนโยบายการเงินไว้อย่างชัดเจน นั่นก็คือ คณะกรรมการนโยบายทางการเงิน มีการระบุหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน และคณะทำงานดังกล่าวก็จะมีวาระที่ต้องประชุมหารือเกี่ยวกับนโยบายทาง

¹⁸ มาตรา 28/6 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551

¹⁹ มาตรา 28/7 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551

เงินอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทันต่อภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสภาวะเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจมีขึ้นได้ต่อระบบทางการเงินของประเทศ

การกำกับดูแล

ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 นี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทย²⁰ รวมถึงในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเงิน หรือระบบสถาบันการเงิน รัฐมนตรีและผู้ว่าการอาจจัดให้มีการหารือร่วมกันเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมก็ได้²¹

นอกจากนี้หากในกรณีที่มีเหตุการณ์อันอาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายอย่างรุนแรงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทางการเงิน หรือของระบบสถาบันการเงิน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานข้อเท็จจริง และประเมินผลกระทบหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายอย่างรุนแรงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทางการเงิน หรือของระบบสถาบันการเงิน รัฐมนตรีอาจให้ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานข้อเท็จจริง วิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาก็ได้²²

ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับ พ.ศ.2551 นั้นได้มีการระบุอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายทางการเงินอย่างชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการดังกล่าวได้มีการออกนโยบายกำกับดูแลมาตรการต่างๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการนโยบายทางการเงินจะต้องมีการประชุมและจัดการทำเป้าหมายทางการเงินในเดือนธันวาคม ของทุกปี เพื่อกำหนดเป้าหมายของนโยบายการเงินของประเทศในปีถัดไป ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับปัจจุบันจึงได้มีการบัญญัติการทำงานอย่างชัดเจนก็ด้วยการป้องกันการเกิดปัญหาวิกฤตทางการเงินเช่นในปี 2540 ที่ผ่านมา

²⁰ มาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551

²¹ มาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551.

²² มาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551

3.3 มาตรการในการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายของธนาคารแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485

ก่อนที่ผู้เขียนจะนำท่านผู้อ่านให้เข้าถึงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป ผู้เขียนขอกล่าวถึงลักษณะของเงินทุนเคลื่อนย้ายเพื่อท่านผู้อ่านได้ทำความเข้าใจก่อน ดังนี้

เงินทุนเคลื่อนย้าย²³ โดยปกติแล้วจะเป็นธุรกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งหมายรวมถึงการลงทุนทางตรง (Direct investment) การลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio investment) และการลงทุนอื่นๆ ประเทศที่ระบบเศรษฐกิจเปิดเสรีทางการค้า และเงินทุน โดยจะมีเงินทุนไหลเข้า และออก อยู่ตลอด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการเปิดเสรีว่าจะเข้มข้นมากน้อยเพียงใด หากประเทศใดมีการเปิดเสรีทางการค้าและการเงินในระดับที่สูง อัตราการไหลเข้า ออก ของเงินทุนย่อมจะมีการเคลื่อนไหวเป็นอย่างมาก

ในส่วกรณีที่เป็นเงินทุนต่างประเทศระยะสั้น หรือ เงินร้อน ที่เข้ามาเพื่อลงทุนในตลาดตราสารทุน ตราสารหนี้ และอสังหาริมทรัพย์ เพื่อเก็งกำไรจากราคาที่เพิ่มขึ้นในระยะสั้น เงินทุนระยะสั้นนี้อาจนำมาซึ่งความผันผวนไร้เสถียรภาพของระบบการเงินในประเทศได้ เพราะเมื่อเงินทุนสามารถไหลเข้าสู่ประเทศได้มากและรวดเร็วมากขึ้นเท่าใด ก็ย่อมสามารถไหลออกได้มากและรวดเร็วด้วยเช่นกัน โดยในช่วงแรกนั้นจะทำให้หลักทรัพย์ ได้แก่ หุ้น ตราสารหนี้ หรืออสังหาริมทรัพย์มีราคาสูงขึ้น แต่เมื่อเงินทุนจำนวนนั้นไหลออกจากประเทศในจำนวนที่มากก็จะส่งผลให้หลักทรัพย์ดังกล่าวมีราคาลดลง หรือที่เรียกกันว่าฟองสบู่แตก และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินในที่สุด

มาตรการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายจะเน้นการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศของภาคเอกชนทั้งเงินทุนไหลเข้าประเทศ และเงินทุนไหลออกจากประเทศ โดยจะพยายามจัดการหรือควบคุมขนาดและสัดส่วนของเงินทุนเคลื่อนย้ายเข้าหรือออกจากประเทศ อีกทั้งการกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับการไหลเข้าออกของเงินทุน

มาตรการควบคุมทุนเคลื่อนย้ายในความหมายกว้างยังหมายรวมถึงมาตรการกำกับดูแลและตรวจสอบสถาบันทางการเงินภายในประเทศด้วย โดยมาตรการควบคุมเงินทุน

²³ เสาวลักษณ์ คำวิลัยศักดิ์, การควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้าย [ออนไลน์] 26 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: http://www.mfcfund.com/mfc/index.php?option=com_content&view=article&id=1110&Itemid=92&lang=th.

เคลื่อนย้ายมีหลายประเภทและหลายระดับขึ้นอยู่กับความรุนแรงและเข้มข้นของการเปิดเสรีทางการค้าและการเงิน แต่มีลักษณะร่วมกัน คือ

1. บังคับข้อจำกัดเกี่ยวกับเงินทุนเคลื่อนย้ายระยะสั้น
2. ความสามารถในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ต่างประเทศโดยคนในประเทศ
3. ความสามารถในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ในประเทศโดยคนต่างประเทศ
4. ลักษณะกิจกรรมของธนาคารต่างชาติ
5. การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ในส่วนข้อดีของมาตรการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้าย คือ ช่วยสร้างเสถียรภาพทางการเงินในประเทศ และลดความผันผวนทางการเงินได้ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ เช่น ประเทศหนึ่ง ๆ สามารถปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจหรือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคแบบผ่อนคลายเป็นอิสระ เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวได้โดยไม่ต้องกังวลว่าเงินทุนต่างประเทศจะไหลออก จากประเทศ หรือในทางตรงกันข้ามประเทศหนึ่ง ๆ อาจดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคแบบตึงตัวได้โดยไม่ต้องกังวลต่อเงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้ามามาก ซึ่งเป็นการบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจ ในช่วงวิกฤตการณ์ เศรษฐกิจได้อย่างดี อีกทั้งยังช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.1 มาตรการในการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 ช่วงปี พ.ศ.2533-2540

อำนาจในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ปรากฏในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 อำนาจดังกล่าวนี้เป็นของรัฐมนตรีนว่าการกระทรวงการคลัง ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 ในปี พ.ศ.2486 เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจออกกฎหมายกำหนดระเบียบวิธีการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พร้อมทั้งให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินแทน โดยให้อำนาจผู้ว่าราชการแห่งประเทศไทยแต่งตั้งพนักงานของธนาคารเป็นเจ้าพนักงานตามความในกฎหมายดังกล่าว

“กำหนดอำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินในเรื่องต่อไปนี้²⁴

- (1) การซื้อ การขาย การให้กู้ยืมเงินตราต่างประเทศหรือทองคำ
- (2) การส่งเงินตรา ธนาคารบัตร ธนาณัติ หลักทรัพย์เงินตราต่างประเทศ หรือทองคำออกไปนอกประเทศ
- (3) การโอนหลักทรัพย์จากประเทศไทยไปอื่น
- (4) การออกตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงิน การทำให้ตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงินเปลี่ยนมือ การโอนหลักทรัพย์ หรือการรับสภาพหนี้อันเป็นการก่อให้เกิด หรือโอนไปซึ่งสิทธิที่จะได้รับชำระเงินในประเทศไทยเป็นการตอบแทน
 - (ก) การรับชำระเงินหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินที่อยู่นอกประเทศไทย
 - (ข) การได้สิทธิที่จะได้รับชำระเงินหรือการได้สิทธิที่จะได้รับมาซึ่งทรัพย์สินที่อยู่นอกประเทศไทย รวมตลอดถึงการชำระเงินเป็นการตอบแทนการดังกล่าวนี้ด้วย
- (5) การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินโดยเฉพาะกรณี ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควร ก็ให้กระทำโดยประกาศได้
- (6) การอนุญาตให้ธนาคารหรือบุคคลอื่นใดทำการแลกเปลี่ยนเงิน”
- (7) สั่งให้ขายของขาออกเป็นเงินตราต่างประเทศ หรือชำระเงินค่าขาเข้าเป็นเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้จะระบุชื่อเงินตราต่างประเทศนั้นด้วยก็ได้
- (8) สั่งให้ขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มาจากของขาออกหรือชื่อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของขาเข้า ให้แก่หรือจากบุคคลที่รัฐมนตรีกำหนดและกำหนดระยะเวลา วิธีการ และเงื่อนไขแห่งการขายและชื่อดังกล่าวนั้น
- (9) กัก กำกัดหรือห้ามการส่งออกซึ่งของ เมื่อมิได้ขายเงินตราต่างประเทศที่ได้มาจากของนั้น หรือการนำเข้าซึ่งของ เมื่อมิได้ชื่อเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระค่าของนั้นตามระยะเวลา วิธีการหรือเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้

²⁴ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเงินตรา พ.ศ.2485

(10) กำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการรับหรือการใช้จ่ายเงินที่ส่งมาจากเมืองต่างประเทศ

(11) กำหนดให้ผู้ส่งของออกหรือผู้นำของเข้าแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินที่ได้รับหรือได้ชำระเป็นค่าของที่ส่งออกหรือที่นำเข้า พร้อมทั้งแจ้งรายการแห่งของนั้น

การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมักจะเข้มงวดในยามที่มีปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศขาดดุล แต่การควบคุมจะบรรเทาเบาบางลง เมื่อดุลการชำระเงินเกินดุลและไม่มีปัญหาการร่อยหรอของทุนสำรองระหว่างประเทศ ในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยยุคปัจจุบัน การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นไปอย่างเข้มงวดในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และในยุคสมัยที่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายครั้ง (Multiple exchange rate system) ในปีพ.ศ.2489 ถึง พ.ศ.2498 อย่างไรก็ตามเมื่อรัฐบาลเลือกแนวนโยบายเสรีนิยมทางการเงิน (Financial Liberalization) นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2533 เป็นต้นมา ก็ได้ผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลงไปเป็นอันมาก การเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการวางแผนปรับปรุงระบบการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย และรัฐบาลโอนอ่อนตามข้อเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อประเทศไทยได้ขานรับพันธะข้อ 8 ของกองทุนการเงินฯ การผ่อนคลายการควบคุมปริวรรตเงินตรา โดยการลดข้อจำกัดในการชำระเงินและโอนเงินระหว่างประเทศ โดยการผ่อนคลายระเบียบข้อบังคับทางด้านปริวรรตเงินตรา²⁵ การผ่อนคลายการควบคุมปริวรรตเงินตราทั้งด้านธุรกิจเดินสะพัดและด้านเงินทุน เพื่อช่วยให้เงินทุนเข้าออกได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น และสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนจากต่างประเทศ²⁶

ในช่วงปีกลางปี 2532 ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง ได้ดำเนินการผ่อนคลายทางการเงิน ดังนี้²⁷

1. การประกาศยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ย

²⁵ คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.), รายงานผลการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจ (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะฯ, 2541), หน้า 12

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11

²⁷ กชกร จันทวรรณ, "เงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543)

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผ่อนคลายนโยบายด้านอัตราดอกเบี้ยในประเทศ เพื่อให้สถาบันการเงินต่าง ๆ มีการแข่งขันกันอย่างเสรี โดยได้ผ่อนคลายนโยบายการควบคุมการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นขั้นตอนของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน

2. การผ่อนคลายนโยบายการเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีมาตรการผ่อนคลายนโยบายการเงินตราต่างประเทศ 4 ขั้นตอน เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 , 1 เมษายน 2534 , 1 พฤษภาคม 2535 และ 2 กุมภาพันธ์ 2537 โดยผ่อนคลายนโยบายการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ โดยธนาคารที่ได้รับอนุญาตสามารถกระทำแทนได้ การผ่อนคลายนำเงินบาทเข้าและออกนอกประเทศ และการไม่มีข้อจำกัดในการนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศ และการไม่มีข้อจำกัดในการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศ แต่จะต้องขายหรือฝากในบัญชีเงินตราต่างประเทศภายใน 15 วัน เป็นต้น ซึ่งมาตรการผ่อนคลายนโยบายการเงินตราต่างประเทศเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดความคล่องตัวในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศไทย แต่การนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศยังมีข้อจำกัดด้านจำนวนเงินสูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในต่างประเทศ การส่งเงินให้ครอบครัวหรือญาติซึ่งพำนักในต่างประเทศ

3. มาตรการผ่อนคลายนโยบายการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังได้ดำเนินมาตรการผ่อนคลายนโยบายการดำเนินธุรกิจให้แก่ธนาคารพาณิชย์เป็นลำดับขั้นตอน โดยขยายสัดส่วนการดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิทางด้านสินทรัพย์และหนี้สิน การผ่อนคลายนโยบายการดำรงหลักทรัพย์ในการขอใบอนุญาตเปิดสาขาและยกเลิกในท้ายที่สุด และการขออนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินธุรกิจเพิ่มเติม โดยเฉพาะการอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facilities: BIBF) ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด ซึ่งเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการให้กู้ในรูปเงินตราต่างประเทศแก่ธุรกิจในประเทศและต่างประเทศ โดยแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศมาจากต่างประเทศ

4. มาตรการผ่อนคลายนโยบายการดำเนินธุรกิจของบริษัทเงินทุน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้อนุญาตให้บริษัทเงินทุนดำเนินธุรกิจเพิ่มเติม ซึ่งบริษัทเงินทุนเป็นสถาบันการเงินที่มีการจำกัดการเพิ่มสาขามาเป็นเวลากว่า 20 ปี แต่ในช่วงปี 2537 ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลังได้อนุญาตให้บริษัทเงินทุนขออนุญาตเปิดสำนักงานอำนวยการในต่างจังหวัดได้

การผ่อนคลายมาตรการทางด้านควบคุมเงินทุนของธนาคารแห่งประเทศไทย นั้น มีการดำเนินการทั้งสองด้าน กล่าวคือ ด้านผ่อนคลายเงินทุนระหว่างประเทศคือ ปล่อยให้เงินทุนไหลเข้าอย่างเสรีมากขึ้น และในด้านกำกับสถาบันทางการเงินภายในประเทศก็มีการคลายความเข้มงวดให้สถาบันการเงินสามารถขยายสาขา และปล่อยให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกมาตรการผ่อนคลายทั้งในด้านให้มีเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้า และผ่อนคลายความเข้มงวดกับสถาบันการเงินภายในประเทศไปพร้อมๆ กัน

3.3.2 มาตรการในการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายตามพระราชบัญญัติควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540-2543

หลังจากที่ประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าต่างประเทศตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา ซึ่งส่งผลทำให้หนี้ต่างประเทศลดลง เงินทุนสำรองเพิ่มขึ้น ค่าเงินบาทและเงินเฟ้อมีเสถียรภาพ และไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ แต่ต่อมามีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นกับทางฝ่ายรัฐบาลซึ่งเห็นว่าการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำนั้นมีผลทำให้เศรษฐกิจไม่เติบโตและยังทำให้เงินทุนไหลออกนอกประเทศอีกด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การขาดดุลการชำระเงินส่งผลต่อทุนสำรองระหว่างประเทศ และไร้เสถียรภาพของค่าเงินบาท

โดยในปี 2546 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผ่อนคลายระเบียบควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน เพื่อลดสภาพคล่องที่ล้นระบบอยู่ประมาณ 8 แสนล้านบาท เป้าหมายรองคือ การดึงค่าเงินบาทไม่ให้แข็งตัวมากเกินไป ส่งผลให้ประเทศมีความสามารถในการส่งออกได้เพิ่มขึ้น²⁸

ในปี 2549 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้มาตรการควบคุมเงินทุนระยะสั้นไหลเข้า ด้วยเหตุผลที่ว่าค่าเงินบาทแข็งค่ามากเกินไป ซึ่งเป็นผลมาจากการเก็งกำไรค่าเงินบาทของนักลงทุนต่างประเทศ²⁹ ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2549 เพื่อสกัดกั้นการเก็งกำไรค่าเงินบาท โดยกำหนดให้สถาบันการเงินที่รับซื้อหรือแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ 20,000 ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไปเป็นเงินบาท ต้องกันเงินสำรองเป็นเงินตราต่างประเทศไว้ร้อยละ 30 ของเงินตราต่างประเทศที่นำมาแลกทั้งหมด ส่วนที่เหลือร้อยละ 70 ให้รับ

²⁸ กรุงเทพธุรกิจ, แผนลดสภาพคล่อง [ออนไลน์] 26 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2003q3/article2003july25p1.htm>

²⁹ ถวิล นิลใบ, มาตรการการควบคุมเงินทุน : บทเรียนอีกบทของธนาคารแห่งประเทศไทย [ออนไลน์] 12 เมษายน 2555 แหล่งที่มา: http://www.eco.ru.ac.th/eco/article/Y5C3/y5c3_01.pdf

ซื้อหรือแลกเปลี่ยนให้ลูกค้า โดยเมื่อครบกำหนด 1 ปี ลูกค้าจะต้องแสดง หลักฐานให้ชัดเจนว่า ได้นำเงินเข้ามาลงทุนอยู่ในประเทศเกิน 1 ปี จึงจะได้เงินที่กันสำรองไว้ 30% คืนไป หากลูกค้า ต้องการเงินทุนกลับก่อนกำหนด 1 ปี จะได้รับเงินคืนเพียง 2 ใน 3 ของเงินที่กันไว้เท่านั้น ซึ่งมีผล ตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2549 มาตรการนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่บังคับใช้มาตรการกับ ธุรกิจเงินตราต่างประเทศที่ตกลงกันก่อนวันที่ 19 ธันวาคม และยกเว้นธุรกิจเงินตรา ต่างประเทศที่เป็นการลงทุนโดยตรง ซึ่งถือเป็นส่วนของทุนหรือเงินโอนให้แก่ลูกค้า โดยผู้ถูกกันเงิน สามารถยื่นคำร้องผ่านสถาบันการเงินพร้อมเอกสารหลักฐาน และเมื่อสถาบันการเงินสามารถ พิสูจน์และ รับรองความถูกต้องได้ และ ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควรก็จะคืนเงินดังกล่าว ให้แก่ลูกค้าได้ นอกจากนี้ ธุรกิจเงินตราต่างประเทศที่รับซื้อหรือแลกเปลี่ยนเป็นเงินที่ได้รับจาก ค่าสินค้า บริการ หรือเงินที่บุคคลหรือนิติบุคคลไทยได้รับคืนจากการลงทุนใน ต่างประเทศไม่ ต้องกันเงินตามมาตรการนี้ ส่วนนักท่องเที่ยว ธนาคารแห่งประเทศไทยให้วงเงินไม่เกิน 2 หมื่นดอลลาร์ สหรัฐ หากเกินต้องดำเนินการกันสำรองเช่นเดียวกัน³⁰

ปี 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการผ่อนคลายระเบียบการฝากเงินและการโอน เงินตราต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาค่าเงินบาท ตามข้อเสนอของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อผ่อนคลายการโอนเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศให้มีความสมดุลมากขึ้น และ สนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการเงินตราต่างประเทศ เพื่อเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทย โดยมีสาระสำคัญ คือ³¹

1. ให้ธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ธุรกิจที่มีศักยภาพและกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐอยู่แล้ว สามารถซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อ ลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้ไม่เกิน จำนวน 100 ล้านดอลลาร์ สรอ.ต่อปี ทั้งนี้ ธุรกิจที่จดทะเบียนดังกล่าวต้องเป็นธุรกิจที่มีส่วนของผู้ถือหุ้นในปีบัญชี ที่ผ่านมาเป็นบวก และไม่อยู่ในกลุ่ม บริษัทที่เข้าข่ายถูกเพิกถอนการจดทะเบียน (Rehabilitation)

³⁰ กรุงเทพธุรกิจ, แผนลดสภาพคล่อง [ออนไลน์] 26 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2003q3/article2003july25p1.htm>

³¹ฐานเศรษฐกิจ, ผู้ว่าฯปท.ย้ำสถานการณ์เงินทุนไหลเข้ายังเอื้ออยู่-ซึ่งยังไม่เหมาะลง ดบ.ช่วงหนี้ [ออนไลน์] 20 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: http://www.thanonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=144222:2012-09-24-09-34-26&catid=176:2009-06-25-09-26-02&Itemid=52

2. ให้บุคคลไทย ทั้งที่เป็นนิติบุคคล และบุคคลธรรมดาที่มีความคล่องตัวในการฝากเงินที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศไว้ กับสถาบันการเงินในประเทศมากขึ้น โดยมีรายละเอียด 2 ประการ คือ

2.1 ผู้ที่มีเงินตราต่างประเทศอันมีแหล่งที่มาจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะได้อาติด้วยวิธีการใด อาทิ รับชำระค่าสินค้าออก หรือกู้ยืมจากต่างประเทศ สามารถฝากเงินตราต่างประเทศกับสถาบันการเงินในประเทศไทยได้ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก. ประเภทที่มีภาระผูกพันที่จะต้องใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศในอนาคต: นำฝากได้ไม่เกินภาระที่มีในช่วง 12 เดือนข้างหน้า แต่ยอดคงค้างรวมต้องไม่เกิน 1 ล้านบาท สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 100 ล้านบาท สรอ. สำหรับนิติบุคคล

ข. ประเภทไม่มีภาระผูกพัน: ยอดคงค้างรวมทุกบัญชีไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 5 ล้านบาท สรอ. สำหรับนิติบุคคล

2.2 ผู้ที่มีเงินตราต่างประเทศอันมีแหล่งที่มาจากในประเทศ โดยการนำเงินบาทซื้อหรือแลกเปลี่ยนเป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ หรือกู้ยืมจากสถาบันการเงินภายในประเทศไทย แล้วนำเงินตราต่างประเทศดังกล่าวฝากไว้กับสถาบันการเงินในประเทศไทย มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก. ประเภทที่มีภาระผูกพันที่จะต้อง ใช้เงินตราต่างประเทศในอนาคต: นำฝากได้ไม่เกินภาระที่มีในช่วง 12 เดือนข้างหน้า แต่ยอดคงค้างรวมต้อง ไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 50 ล้านบาท สรอ. สำหรับนิติบุคคล

ข. ประเภท ไม่มีภาระผูกพัน: ยอดคงค้างรวมทุกบัญชีไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 200,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับนิติบุคคล

3. ปรับวงเงินที่บุคคลในประเทศไทยประสงค์จะโอนไปต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ อาทิ การโอนเงินให้ญาติที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในต่างประเทศ หรือการบริจาคให้แก่สาธารณประโยชน์ รวมถึงการโอนเงินเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ในต่างประเทศ ให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน คือ โอนเงินแต่ละวัตถุประสงค์ได้ไม่เกิน 1 ล้านบาท สรอ. หรือเทียบเท่าต่อรายต่อปี

4. ปรับข้อกำหนดให้บุคคลใน ประเทศที่มีรายรับเงินตราต่างประเทศจากเดิมที่ต้องนำเงินดังกล่าวเข้าประเทศ ภายใน 120 วัน (หากเกิน 120 วัน แต่ไม่เกิน 360 วัน สถาบันการเงินสามารถอนุญาตแทนเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน) เป็นต้องนำเงินดังกล่าวเข้า

ประเทศภายใน 360 วัน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ซึ่งจะทำให้ธุรกิจไทยคล่องตัวมากขึ้นในการให้สินเชื่อทางการค้าแก่ลูกค้าใน ต่างประเทศ

5.ยกเลิกข้อกำหนดให้บุคคลในประเทศที่ได้รับเงินตราต่างประเทศต้องขายหรือฝากภายใน 15 วัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้ได้รับเงินตราต่างประเทศมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการบริหารจัดการเงินตราต่างประเทศที่ตนได้รับแล้ว ยังเอื้อให้สถาบันการเงินสามารถกำหนดวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน ของตนอีกด้วย ทั้งนี้ สถาบันการเงินต้องแจ้ง โดยประกาศ กำหนดให้ลูกค้าทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งจะทำให้ลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการจากสถาบันการเงิน ได้ตามที่เห็นสมควร

6.ปรับ ระเบียบการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศของผู้ลงทุนประเภทสถาบันให้สามารถลงทุนในรูปแบบของเงินฝากกับสถาบันการเงินต่างประเทศได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน โดยเงินฝากดังกล่าวให้นับรวมในวงเงินที่สามารถลงทุนในหลักทรัพย์ได้ตามที่ ระเบียบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ลงทุนประเภทสถาบันมีความคล่องตัวมากขึ้นในการบริหารการลงทุน

จากการผ่อนคลายการเคลื่อนย้ายเงินทุนของธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีมา โดยตลอด โดยมาตรการดังกล่าวจะมีผลเชื่อมโยงกับการแข็งของค่าเงินบาท สภาพคล่องที่ล้นระบบ และอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศและต่างประเทศ ปัจจัยเหล่านี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงต้องมองภาพไปข้างหน้าเพื่อกำหนดทิศทางนโยบายทางการเงินของประเทศให้มีเสถียรภาพต่อไป แต่ถึงอย่างไรก็ตามมาตรการนี้ก็ใช้ในระยะเวลาหนึ่งและได้ถูกยกเลิกไปเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551

3.3.3 มาตรการในการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายตามพระราชบัญญัติควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 หลังออกจากโปรแกรมของกองทุนการเงินฯ ถึงปัจจุบัน

ประเทศไทยได้ดำเนินได้มีมาตรการด้านการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายภายหลังจากที่ออกจากแผนขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

โดยในปี 2544 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือแจ้งแก่ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุน สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) ถึงปฏิบัติการในการรายงานขายหรือซื้อเงินตราต่างประเทศ ในกรณีที่มีการซื้อขายเงินต่างประเทศกับสถาบันการเงินในต่างประเทศ หรือคู่ค้าที่มีถิ่นอยู่นอกประเทศ หากมีวัตถุประสงค์นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ให้ตัวแทนรับอนุญาตมีหน้าที่รายงานและ/หรือแจ้งคู่ค้าให้รายงานข้อมูลเพิ่มเติม

รับซื้อเงินตราต่างประเทศจากสถานทูตต่างประเทศ สถานกงสุล ทบวงข้ามนัญ
พิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติ องค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศที่ประจำการในประเทศไทย

มาตรการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน

- การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี กรณีลูกหนี้ของสถาบันการเงินโอน
อสังหาริมทรัพย์แก่ผู้อื่น

- ขยายระยะเวลาการถือครองอสังหาริมทรัพย์ของกิจการวิเทศธนกิจ ถือครอง
กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด เฉพาะอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับโอนมา
ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2540 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2544 และต้องขายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว
ภายใน 10 ปีนับแต่วันที่ได้รับโอน

การกำหนดให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ยื่นรายงาน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้
กำหนดให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ยื่นรายงานที่เกี่ยวข้องกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non
Performing Loans) ในรายการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ รายงานที่เกี่ยวข้องกับ
ข้อมูลเงินให้สินเชื่อที่อยู่ระหว่างการดำเนินการทางกฎหมาย และรายงานที่เกี่ยวข้องกับ
รายละเอียดลูกค้าผู้ประกอบการ

การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจ Escrow Account (บัญชีฝาก
ทรัพย์สิน)

มาตรการในปี 2546 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผ่อนคลายระเบียบควบคุม
แลกเปลี่ยนเงิน เพื่อลดสภาพคล่องที่ล้นระบบอยู่ประมาณ 8 แสนล้านบาท เป้าหมายรองคือ การ
ดึงค่าเงินบาทไม่ให้แข็งตัวมากเกินไป ส่งผลให้ประเทศมีความสามารถในการส่งออกได้เพิ่มขึ้น³²

มาตรการในปี 2549³³ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้มาตรการควบคุม
เงินทุนระยะสั้นไหลเข้า (short-run capital inflow) ด้วยเหตุผลที่ค่าเงินบาทแข็งค่ามากเกินไป อัน
เป็นผลมาจากการเก็งกำไรค่าเงินบาทของนักลงทุนต่างประเทศ มาตรการนี้ถือเป็นมาตรการตอบ
โต้หนักเก็งกำไรของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ยังไม่เคยใช้มาก่อน โดยมีชื่อเรียกมาตรการดังกล่าว

³² กรุงเทพธุรกิจ, แผนลดสภาพคล่อง [ออนไลน์] 26 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2003q3/article2003july25p1.htm>

³³ กวีล นิลใบ, "มาตรการการควบคุมเงินทุน: บทเรียนอีกบทของธนาคารแห่งประเทศไทย", *จุลสารเศรษฐศาสตร์* ปีที่ 5 (ธ.ค. 2549-ก.พ. 2550) : 6

ว่า Unremunerated Reserve Requirement (URR) เป็นจำลองมาจากประเทศชิลีที่ถือว่าเป็นต้นแบบการใช้มาตรการ URR

มาตรการควบคุมเงินทุนระยะสั้นไหลเข้านั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศเพื่อสกัดกั้นการเก็งกำไรค่าเงินบาท โดยกำหนดให้สถาบันการเงินที่รับซื้อหรือแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ 20,000 ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไปเป็นเงินบาท โดยมาตรการนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่บังคับใช้มาตรการกับธุรกรรมเงินตราต่างประเทศที่ตกลงกันก่อนที่ 19 ธันวาคม 2549 และยกเว้นธุรกรรมเงินตราต่างประเทศที่เป็นการลงทุนโดยตรง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของทุนหรือเงินโอนให้แก่ลูกค้า โดยผู้ถูกกั้นเงินสามารถพิสูจน์และรับรองความถูกต้องได้ และธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควรก็จะคืนเงินดังกล่าวให้แก่ลูกค้าได้ นอกจากนี้ธุรกรรมเงินตราต่างประเทศที่รับซื้อหรือแลกเปลี่ยนเป็นเงินที่ได้รับจากค่าสินค้า บริการ หรือเงินที่บุคคลหรือนิติบุคคลไทยได้รับคืนจากการลงทุนในต่างประเทศไม่ต้องกั้นเงินตามมาตรการนี้ ส่วนกรณีของนักท่องเที่ยวธนาคารแห่งประเทศไทยให้วงเงินไม่เกิน 2 หมื่นดอลลาร์สหรัฐ หากเกินต้องดำเนินการกันสำรองเช่นเดียวกัน³⁴

มาตรการในปี 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการผ่อนคลายระเบียบการฝากเงินและการโอน เงินตราต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาค่าเงินบาท ตามข้อเสนอของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อผ่อนคลายการโอนเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศให้มีความสมดุลมากขึ้น และสนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการเงินตราต่างประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทย โดยมีสาระสำคัญ คือ³⁵

1. ให้ธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีศักยภาพและกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐอยู่แล้ว สามารถซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้ไม่เกิน จำนวน 100 ล้านดอลลาร์ สรอ.ต่อปี ทั้งนี้ ธุรกิจที่จดทะเบียนดังกล่าวต้องเป็นธุรกิจที่มีส่วนของผู้ถือหุ้นในปีบัญชี ที่ผ่านมาเป็นบวก และไม่อยู่ในกลุ่มบริษัทที่เข้าข่ายถูกเพิกถอนการจดทะเบียน (Rehabilitation)

³⁴ เรื่องเดียวกัน

³⁵ฐานเศรษฐกิจ, ผู้ว่าปท.ย้ายสถานการณ์เงินทุนไหลเข้ายังเขาอยู่-ซึ้งยังไม่เหมาะจะ ดบ. ช่วงนี้ [ออนไลน์] 20 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: http://www.thanonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=144222:2012-09-24-09-34-26&catid=176:2009-06-25-09-26-02&Itemid=524

2. ให้บุคคลไทย ทั้งที่เป็นนิติบุคคล และบุคคลธรรมดาที่มีความคล่องตัวในการฝากเงินที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศไว้ กับสถาบันการเงินในประเทศมากขึ้น โดยมีรายละเอียด 2 ประการ คือ

2.1 ผู้ที่มีเงินตราต่างประเทศอันมีแหล่งที่มาจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะได้อาติรับชำระค่าสินค้าออก หรือกู้ยืมจากต่างประเทศ สามารถฝากเงินตราต่างประเทศกับสถาบันการเงินในประเทศไทยได้ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก. ประเภทที่มีภาระผูกพันที่จะต้องใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศในอนาคต: นำฝากได้ไม่เกินภาระที่มีในช่วง 12 เดือนข้างหน้า แต่ยอดคงค้างรวมต้องไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์ สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 100 ล้านดอลลาร์ สรอ. สำหรับนิติบุคคล

ข. ประเภทไม่มีภาระผูกพัน: ยอดคงค้างรวมทุกบัญชีไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 5 ล้านดอลลาร์ สรอ. สำหรับนิติบุคคล

2.2 ผู้ที่มีเงินตราต่างประเทศอันมีแหล่งที่มาจากในประเทศ โดยการนำเงินบาทซื้อหรือแลกเปลี่ยนเป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ หรือกู้ยืมจากสถาบันการเงินภายในประเทศไทย แล้วนำเงินตราต่างประเทศดังกล่าวฝากไว้กับสถาบันการเงินในประเทศไทย มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก. ประเภทที่มีภาระผูกพันที่จะต้อง ใช้เงินตราต่างประเทศในอนาคต: นำฝากได้ไม่เกินภาระที่มีในช่วง 12 เดือนข้างหน้า แต่ยอดคงค้างรวมต้อง ไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 50 ล้านดอลลาร์ สรอ. สำหรับนิติบุคคล

ข. ประเภท ไม่มีภาระผูกพัน: ยอดคงค้างรวมทุกบัญชีไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับบุคคลธรรมดา และ 200,000 ดอลลาร์ สรอ. สำหรับนิติบุคคล

3. ปรับวงเงินที่บุคคลในประเทศไทยประสงค์จะโอนไปต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ อาทิ การโอนเงินให้ญาติที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในต่างประเทศ หรือการบริจาคให้แก่สาธารณประโยชน์ รวมถึงการโอนเงินเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ในต่างประเทศ ให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน คือ โอนเงินแต่ละวัตถุประสงค์ได้ไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่าต่อรายต่อปี

4. ปรับข้อกำหนดให้บุคคลใน ประเทศที่มีรายรับเงินตราต่างประเทศจากเดิมที่ต้องนำเงินดังกล่าวเข้าประเทศ ภายใน 120 วัน (หากเกิน 120 วัน แต่ไม่เกิน 360 วัน สถาบันการเงินสามารถอนุญาตแทนเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน) เป็นต้องนำเงินดังกล่าวเข้า

ประเทศภายใน 360 วัน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ซึ่งจะทำให้ธุรกิจไทยคล่องตัวมากขึ้นในการให้สินเชื่อทางการค้าแก่ลูกค้าใน ต่างประเทศ

5. ยกเลิกข้อกำหนดให้บุคคลในประเทศที่ได้รับเงินตราต่างประเทศต้องขายหรือฝากภายใน 15 วัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้ได้รับเงินตราต่างประเทศมีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการบริหารจัดการเงินตราต่างประเทศที่ตนได้รับแล้ว ยังเอื้อให้สถาบันการเงินสามารถกำหนดวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน ของตนอีกด้วย ทั้งนี้ สถาบันการเงินต้องแจ้ง โดยประกาศ กำหนดให้ลูกค้าทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งจะทำให้ลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการจากสถาบันการเงิน ได้ตามที่เห็นสมควร

6. ปรับ ระเบียบการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศของผู้ลงทุนประเภทสถาบันให้สามารถลงทุนในรูปของเงินฝากกับสถาบันการเงินต่างประเทศได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน โดยเงินฝากดังกล่าวให้นับรวมในวงเงินที่สามารถลงทุนในหลักทรัพย์ได้ตามที่ ระเบียบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ลงทุนประเภทสถาบันมีความคล่องตัวมากขึ้นในการบริหารการลงทุน

จากการผ่อนคลายการเคลื่อนย้ายเงินทุนของธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีมา โดยตลอด โดยมาตรการดังกล่าวจะมีผลเชื่อมโยงกับการแข็งของค่าเงินบาท สภาพคล่องที่ล้นระบบ และอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศและต่างประเทศ ปัจจุบันเหล่านี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงต้องมองภาพไปข้างหน้าเพื่อกำหนดทิศทางนโยบายทางการเงินของประเทศให้มีเสถียรภาพต่อไป แต่ถึงอย่างไรก็ตามมาตรการนี้ก็ใช้ในระยะเวลาหนึ่งและได้ถูกยกเลิกไปเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551

ในปี 2551 มีเหตุปัจจัยภายนอกประเทศที่ส่งผลต่อการกำหนดมาตรการเงินทุนเคลื่อนย้าย อันเนื่องมาจากวิกฤตทางเศรษฐกิจที่สำคัญและมีผลกระทบไม่เพียงแต่สหรัฐอเมริกาที่เป็นประเทศต้นเหตุที่ประสบปัญหา แต่ผลกระทบลุกลามโดยทั่วกันจากวิกฤต Subprime สหรัฐอเมริกาจึงต้องหาทางแก้ไข และออกมาตรการเยียวยาซึ่งหนึ่งในมาตรการนั้นก็คือ³⁶ มาตรการ QE (Quantitative Easing) คือมาตรการผ่อนคลายเชิงปริมาณ เป็นมาตรการที่ใช้เพื่อเพิ่มสภาพคล่องเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายภาคเอกชน นอกจากนั้นยังใช้เพื่อลดอัตราผลตอบแทนพันธบัตร (Yield) ให้อยู่ในระดับต่ำลงมา โดยที่ธนาคารกลางจะเข้าไปซื้อตราสารหนี้ทั้งของภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการลดต้นทุนในการกู้ยืมของภาคธุรกิจ

³⁶ผู้จัดการออนไลน์, มาตรการผ่อนคลายเชิงปริมาณ (QE: Quantitative Easing) [ออนไลน์] 12 เมษายน 2556 แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/MutualFund/ViewNews.aspx?NewsID=9550000047412>

ลง ซึ่งเป็นการช่วยให้การผลิต และการจ้างงานสามารถดำเนินต่อไปได้ แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้ก็ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆด้วยเช่นกัน อาทิ เกิดแรงกดดันทางด้านเงินเฟ้อ เนื่องจากมีการอัดฉีดปริมาณเงินเข้าสู่ระบบและยังส่งผลกระทบต่อค่าเงินที่อ่อนค่าลงด้วยเช่นกัน

การการเกิดวิกฤต Subprime ในสหรัฐอเมริกา รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกา (Fed) จึงได้ใช้มาตรการผ่อนคลายเชิงปริมาณ QE I ในครั้งแรกวิกฤติ เลห์แมน บาร์เธอร์ส เมื่อปลายปี 2551 ถึง มีนาคม 2553 และได้ประกาศใช้ QE II ทำเพื่อลดการว่างงานและเพิ่มการลงทุนของภาคเอกชน ในเดือน พฤศจิกายน 2553 ถึง มิถุนายน 2554 จนในปลายเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องมีความพร้อมมากพอที่รับมือกับมาตรการของสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย เล็งเห็นว่าในขณะนี้มีความเป็นไปได้ที่สหรัฐฯ จะต้องออกนโยบายการผ่อนคลายเงินปริมาณเงินในรอบที่ 3 หรือ QE 3 ซึ่งเป็นการปล่อยเงินก้อนใหม่ออกมาอีกก้อน แต่ขณะเดียวกันจะทำให้หนี้ของสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งหากมี QE 3 จริง จะมีเงินทุนต่างชาติไหลเข้ามาในภูมิภาคเอเชีย และประเทศไทยมากขึ้นในช่วงต่อไป อาจส่งผลสร้างแรงกดดันให้เงินบาทแข็งค่าขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีขั้นตอนในการรองรับความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้ายจากปัจจัยในต่าง ประเทศไว้ใน 4 ระดับ ดังนี้

1. โดยระดับหนึ่งเป็นการปรับผ่านระบบอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งจะเป็นการปรับตามธรรมชาติ
2. มาตรการเพิ่มขึ้น เช่น การสร้างสมดุลของเงินทุนเคลื่อนย้าย ให้มีการไหลออกไหลเข้าสมดุลกัน เช่น การขยายวงเงินและผ่อนคลายเงื่อนไขการนำเงินทุนออกไปลงทุนในต่างประเทศให้ได้ วงเงินมากขึ้น และขั้นตอนสะดวกมากขึ้น
3. การเข้าแทรกแซงดูแลค่าเงิน และสุดท้าย
4. การสกัด โดยมาตรการในการดูแลควบคุมเงินทุน โดยทุกแนวทางสามารถที่จะทำไปพร้อมๆกันเพื่อให้ได้ผลดีมากที่สุดได้

การออกมาตรการควบคุมเงินทุนของธนาคารแห่งประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลาก็คงเป็นไปตามแนวโน้มของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และภายในของประเทศ เพื่อให้การออกนโยบายหรือมาตรการรับรองเป็นไปได้อย่างราบรื่นและไม่เกิดปัญหาต่อระบบการเงินของประเทศ หากจะกล่าวถึงข้อดีของมาตรการควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายแล้ว สามารถช่วยสร้างความมีเสถียรภาพทางการเงิน สร้างความมั่นคงของอัตราแลกเปลี่ยน ลดความผันผวนและบรรเทาความตื่นตระหนกทางการเงินได้ ทั้งยังช่วยเพิ่มความเป็นอิสระ ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจโดยเปิด

ช่องว่างให้ประเทศสามารถปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ หรือใช้นโยบายเศรษฐกิจมหภาคแบบ
ขยายตัวได้ โดยไม่ต้องกังวลเงินทุนต่างประเทศไหลออก